

بنام خداوند جان و خرد

راهنمایی و مشاوره در مدرسه

مؤلفان

دکتر محمدی عبدالله زاده رافعی (مدرس دانشگاه تهران)

دکتر محسن امیری (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)

مریم حسن زاده اول (دانشجوی دکتری روانشناسی دانشگاه فردوسی مشهد)

فهرست نویسی فیبا

عبداله زاده رافی، مهدی، ۱۳۶۲ -	سرشناسه
راهنمایی و مشاوره در مدرسه / نوشته مهدی عبداله زاده رافی، محسن امیری، مریم حسن زاده اول.	عنوان و نام پدیدآوران
تهران، رشد فرهنگ، ۱۳۹۵.	مشخصات نشر
۲۷۲ ص.	مشخصات ظاهری
۷-۹۲-۷۴۳۰-۶۰۰-۹۷۸	شابک
فیبا	وضعیت فهرست نویسی
کتابنامه	یادداشت
Mentoring in education مشاوره در آموزش و پرورش	موضوع
Educational consultants مشاوران آموزشی	موضوع
Counseling in elementary education مشاوره در آموزش ابتدایی	موضوع
Students -- Mental health شاگردان -- بهداشت روانی	موضوع
Mental health counseling مشاوره بهداشت روانی	موضوع
عبداله زاده رافی، مهدی، ۱۳۶۲ - مؤلف	شناسه بروده
امیری، محسن، ۱۳۶۳ - مؤلف	شناسه افزوده
حسن زاده اول، مریم، ۱۳۶۱ - مؤلف	شناسه افزوده
۱۳۹۰ ر ۲، ۱۰۲۷/۵/ع LB	رده بندی کنگره
۳۷۱/۴	رده بندی دیویی
۹۵۷۰	شماره کتابشناسی ملی
نام کتاب: راهنمایی و مشاوره	نام کتاب: راهنمایی و مشاوره
مؤلف: مهدی عبداله زاده رافی، محسن امیری، مریم حسن زاده اول	مؤلف: مهدی عبداله زاده رافی، محسن امیری، مریم حسن زاده اول
ناشر: رشد فرهنگ	ناشر: رشد فرهنگ
طراح جلد: مینا صفری	طراح جلد: مینا صفری
صفحه آرایشی: انتشارات رشد فرهنگ	صفحه آرایشی: انتشارات رشد فرهنگ
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: واصف	لیتوگرافی، چاپ و صحافی: واصف
نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۹۵	نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۹۵
تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه	تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۲۶۰۰۰۰ ریال	قیمت: ۲۶۰۰۰۰ ریال

انتشارات رشد فرهنگ

شابک: ۷-۹۲-۷۴۳۰-۶۰۰-۹۷۸

ISBN: 978-600-7430-92-7

آدرس انتشارات: تهران، خیابان مرتضوی، بعد از تقاطع جیحون، پلاک ۷۰۶

تلفن: ۶۶۸۹۰۹۷۶-۷

Email: Roshdefarhang@yahoo.com

بخش اول

فصل اول: راهنمایی و مشاوره در مدرسه

۱۱	راهنمایی و مشاوره
۱۲	تعریف راهنمایی
۱۲	تعریف مشاور
۱۴	راهنمایی و مشاوره مدرسه
۱۴	تعریف راهنمایی و مشاوره مدرسه
۱۵	تاریخچه راهنمایی و مشاوره مدرسه
۱۸	اثر بخشی مشاوره مدرسه
۲۱	ساختار راهنمایی و مشاوره در مدرسه
۲۳	اهداف راهنمایی و مشاوره در دبستان
۲۵	اهمیت و ضرورت راهنمایی و مشاوره در دبستان
۲۹	رشد شخصیت سالم در دوره کودکی
۳۰	تعریف عزت نفس
۳۲	ایجاد عزت نفس
۳۲	عامل های اثر گذار بر رشد عزت نفس
۳۳	فنون راهنمایی و مشاوره برای رشد عزت نفس

فصل دوم: فنون راهنمایی و مشاوره

۳۹	فنون راهنمایی و مشاوره
۳۹	(الف) فنون مورد استفاده برای مرحله آغازین: شناخت دانش آموزان یا مراجع
۴۲	(ب) فنون مورد استفاده برای مرحله آغازین: ایجاد رابطه مشاوره ای
۴۵	(ج) فنون مورد استفاده برای مرحله تداوم: حل یا کاهش مشکل مراجع
۴۸	(د) فنون مورد استفاده برای خاتمه دادن به جلسات مشاوره ای
۴۹	انواع فنون مشاوره و راهنمایی
۴۹	(الف) فنون عام
۴۹	(ب) فنون خاص

بخش دوم

فصل سوم: راهنمایی و مشاوره در زمینه مشکلات مرتبط با دانش آموز

۵۵	.....اضطراب
۵۶	.....شیوع اختلال های اضطرابی
۵۷	.....اهمیت توجه به اختلال های اضطرابی در کودکان
۵۹	.....علل اختلال های اضطرابی
۵۹	.....نحوه ایجاد پاسخ اضطرابی
۶۳	.....شناسایی دانش آموز مبتلا به اضطراب
۶۶	.....نشانه های اضطراب مدرسه
۶۷	.....میارهای تشخیصی اختلال اضطراب جدایی
۶۸	.....معیارهای تشخیص اختلال اضطراب تعمیم یافته
۶۸	.....معیارهای تشخیص اختلال وحشت زدگی
۶۹	.....معیارهای تشخیصی اختلال هراس
۷۰	.....معیارهای تشخیصی اختلال اضطراب اجتماعی
۷۱	.....راهنمایی و مشاوره دانش آموز مبتلا به اضطراب
۷۱	.....(الف) فنون و روش های پیشگیرانه
۹۴	.....(ب) فنون و روش های درمانی
۱۱۰	.....افسردگی
۱۱۰	.....شیوع افسردگی
۱۱۰	.....علل افسردگی
۱۱۱	.....شناسایی دانش آموز افسرده
۱۱۲	.....معیارهای تشخیصی اختلال افسردگی
۱۱۳	.....راهنمایی و مشاوره دانش آموز افسرده
۱۱۳	.....(الف) فنون و روش های پیشگیرانه
۱۱۵	.....(ب) فنون و روش های درمانی
۱۱۸	.....اختلال نارسایی توجه بیش فعالی
۱۱۹	.....شیوع اختلال نارسایی توجه بیش فعالی
۱۱۹	.....علل اختلال نارسایی توجه بیش فعالی
۱۲۰	.....شناسایی دانش آموز مبتلا به نارسایی توجه بیش فعالی
۱۲۲	.....معیارهای تشخیصی اختلال نارسایی توجه بیش فعالی
۱۲۳	.....راهنمایی و مشاوره دانش آموز با نارسایی توجه بیش فعالی
۱۲۳	.....آموزش رفتاری والدین
۱۲۵	.....خودمدیریتی

۱۲۸.....	خودمدیریتی به کمک همسالان.....
۱۲۹.....	مراحل انجام خودمدیریتی به کمک همسالان.....
۱۳۲.....	اختلال سلوک.....
۱۳۲.....	ضرورت توجه به اختلال سلوک.....
۱۳۳.....	شیوع اختلال سلوک.....
۱۳۴.....	علل اختلال سلوک.....
۱۳۷.....	شناسایی دانش آموز مبتلا به اختلال سلوک.....
۱۳۷.....	معیارهای تشخیصی اختلال سلوک.....
۱۳۹.....	راهنمایی و مشاوره دانش آموز دارای اختلال سلوک.....
۱۳۹.....	درمانهای مبتنی بر فرد.....
۱۴۷.....	درمانهای مبتنی بر خانواده.....
۱۶۱.....	لکنت زبان.....
۱۶۱.....	شیوع لکنت زبان.....
۱۶۱.....	علل لکنت زبان.....
۱۶۲.....	شناسایی دانش آموز مبتلا به لکنت زبان.....
۱۶۲.....	معیارهای تشخیصی لکنت زبان.....
۱۶۳.....	راهنمایی و مشاوره دانش آموز دچار لکنت زبان.....
۱۶۵.....	اختلال یادگیری.....
۱۶۵.....	شیوع اختلال یادگیری.....
۱۶۶.....	۱. اختلال در یادگیری خواندن.....
۱۶۸.....	شناسایی دانش آموز مبتلا به اختلال در یادگیری خواندن.....
۱۷۱.....	۲. اختلال در یادگیری نوشتن.....
۱۷۱.....	شناسایی دانش آموز مبتلا به اختلال در یادگیری نوشتن.....
۱۷۲.....	۳. اختلال در یادگیری ریاضی.....
۱۷۳.....	شناسایی دانش آموز مبتلا به اختلال در یادگیری ریاضی.....
۱۷۴.....	راهنمایی و مشاوره دانش آموز دارای اختلال یادگیری.....
۱۷۵.....	روش فرنالد.....
۱۷۶.....	روش هگه - کرک - کرک.....
۱۷۶.....	روش دوره آموزشی چند حسی زبان هیکی.....
۱۷۷.....	روش اورتون - گلینگهام.....
۱۷۸.....	وسیله آموزشی سینا.....
۱۸۱.....	روش ها و راهکارهای بهبود خواندن.....
۱۸۱.....	ارتقای روان خوانی.....

- ۱۸۱..... افزایش خزانه لغات.....
 ۱۸۲..... آموزش آگاهی واجی.....

فصل چهارم: راهنمایی و مشاوره در زمینه خطرات موجود در خانواده

- ۱۸۵..... آزارگر بودن والدین.....
 ۱۸۶..... پیامدهای آزاردیدگی.....
 ۱۸۹..... الف. آزاردیدگی هیجانی.....
 ۱۹۰..... شیوع آزاردیدگی هیجانی.....
 ۱۹۱..... شناسایی دانش آموز آزاردیده هیجانی.....
 ۱۹۳..... ب. آزار دیدگی جسمی.....
 ۱۹۳..... شیوع آزاردیدگی جسمی.....
 ۱۹۳..... شناسایی دانش آموز آزار دیدگی جسمی.....
 ۱۹۴..... راهنمایی و مشاوره دانش آموز آزاردیده.....
 ۱۹۵..... آموزش شیوه های فرزند پروری صحیح به والدین.....
 ۱۹۹..... مشکلات سلامت روان والدین.....
 ۲۰۱..... آسیب پذیری کودک در مقابل مشکلات سلامت روان والدین.....
 ۲۰۴..... (الف) عوامل مرتبط به والدین و مشکلات آن.....
 ۲۰۴..... (ب) عوامل مرتبط به کودک و شرایط وی.....
 ۲۰۴..... رابطه مشکلات سلامت روان والدین با سلامت روان کودک.....
 ۲۰۷..... راهنمایی و مشاوره والدین دارای مشکلات سلامت روان.....
 ۲۱۳..... طلاق.....
 ۲۱۳..... الف. طلاق و پیامدهای آن برای فرزند.....
 ۲۱۸..... ب. نحوه اثر گذاری طلاق بر سلامت روان فرزند.....
 ۲۱۹..... عوامل مؤثر در اثر گذاری طلاق بر سلامت روان دانش آموزان.....
 ۲۲۱..... راهنمایی و مشاوره دانش آموز روبرو شده با طلاق.....
 ۲۲۳..... فوت والدین.....
 ۲۲۴..... واکنش کودکان به فوت والدین.....
 ۲۲۵..... عامل های اثر گذار بر سازگاری با فوت والدین.....
 ۲۲۷..... راهنمایی و مشاوره دانش آموز مواجهه شده با فوت والدین.....

فصل پنجم: راهنمایی و مشاوره در زمینه خطرات موجود در مدرسه

- ۲۳۱..... قلدری در مدرسه.....
 ۲۳۳..... راهنمایی و مشاوره دانش آموزان مواجهه شده با قلدری.....

۲۳۴.....	کارکنان دچار مشکل
۲۳۵.....	راهنمایی و مشاوره کارکنان دچار مشکل
۲۳۶.....	معلم با کارآمدی پایین
۲۳۸.....	راهنمایی و مشاوره معلمان با کارآمدی پایین
۲۳۹.....	آشکار نبودن قوانین و اجرای ناهمسان قوانین
۲۳۹.....	نحوه وضع قانون‌های منطقی و ضروری در مدرسه
۲۴۰.....	نحوه برخورد با عدم رعایت قانون‌های وضع‌شده در مدرسه
۲۴۱.....	نبود مشاور یا وجود مشاور غیرمتخصص در مدرسه
۲۴۵.....	فهرست منابع